

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, pošni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta
Din 1,50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 14

Sreda, 20. februarja 1935

Leto X

Količino znašajo dolgov našega ma-
lega kmeta?

Kmetiško vprašanje in denarni zavodi

V nedeljo so imeli v Novem Sadu denarni zavodi konferenco, na kateri so obravnavali tudi kmetiško vprašanje.

Ugotovili so, da so kmetiški dolgov znašali 31. decembra 1933 samo še 1.536 milijonov dinarjev, vloge pa 590 milijonov. Če odbijemo hranilne vloge, ostane dolga še 946 milijonov. Vrednost vse kmetiške posesti pa znaša 200 milijard dinarjev. Iz teh podatkov sklepajo, da je kmetiška posest zadolžena le za 2 ali največ 4 odstotke.

Tako lepo sliko so vsekakor podali na podlagi nepopolnih podatkov, da lažje ugovarjajo moratoriju kmetičkih dolgov in znižanju obresti. Če bi bil položaj kmetiške posesti res tako ugoden, bi bili lahko zadovoljni.

Predvsem je treba ugotoviti, da so zadolženi mali kmeti, ne pa rodovitna veleposestva. Dolg okroglo dve milijardi je za malo posest ogromno breme samo na sebi, še bolj pa, ker je mala posest navadno manj rodovitna in sorazmerno hujše obdavčena.

Vrhutega pa je 1932 zbirala podatke o zadolžitvi kmetov tudi Privilegirana agrarna banka, ki je ugotovila, da je naša kmetiška posest zadolžena za sedem milijard dinarjev.

Verjetnejši so ti podatki kakor oni. Resnica je sicer, da se kmetiško vprašanje ne more reševati kot problem samo, vendar pa je potrebno posebne pozornosti. Kmetiško gospodarstvo je dejanski problem in temu je treba nuditi priliko, da se produktivno dvigne, da se mu olajšajo bremena in nudi tehnična in druga pomoč, da se izkoplje iz sedanjih strašnih razmer.

Zadolžitev je težka in se nanaša zlasti na siromašnejše kmete. Če vzamemo za podlago drugo poročilo o zadolžitvi kmeta, znaša

**zadolžitev nedvomno okoli 12
odstotkov**

povprečno. Ta odstotek se pa pri malih posestvih, ker velika itak niso mnogo zadolžena ali pa nič, povzraha na 50 do 80 odst.

Ta slika še vedno ni popolna. Vsekakor pa bolj odgovarja dejstvu kakor novosadska, ki jemlje za podlago povprečje, katero ne more biti resnično. Res je le, da je desetisoče malih kmetov beračev, ki čakajo na boben, da pa se dobra veleposestva še rentirajo in niso prezadolžena.

Predlog švedske vlade

Državna kontrola za izdelovanje orožja

Švedska vlada je izdelala zakonski načrt o kontroli izdelovanja orožja in municije za vojsko. Načrt bo v kratkem predložen parlamentu. Voja industrija bo smela potem izdelovati le toliko orožja, kolikor ga dovoli vlada. Med svetovno vojno je v Švedski tuji kapital ustanovil velike tvornice za vojni material, da je zalagal odkraja vse države z orožjem. Švedska socialna demokracija bo s tem prisilila orožni kapital, da zapusti deželo, kjer je imel bogato žetev in dobavljal orožje prav mnogim državam še danes.

Boj za zakon o minimalnih mezdah

Določiti je treba mejo navzdol za vsako industrijo posebej

Ob normalnih razmerah bi takega zakona res ne potrebovali. Tudi bi zakona ne potrebovali, če bi bilo vsaj nekaj socialnega duha v gospodarstvu in v krogih, ki bi v tem oziru lahko kaj ukrenili in pravilno presojali nujne posledice zniževanja plač kakor tudi že sedanjega stanja v tem oziru.

V državi nimamo določenega niti eksistenčnega minimuma. Mezde in plače so padle na sramotno nizki nivo, čemur je nedvomno mnogo kriva umazana konkurenca v gospodarstvu, še več pa izrabljanje krize. Delaj za slan krop, če hočeš, pravijo; če ti ne boš, bo pa kdo drugi. V veliki meri izrabljajo delodajalci tudi to konjunkturo, da je njih obrat rentabilnejši.

Razumljivo je, da sebični privatnik tako špekulira in računa, ker socialnega čuvstva od njega ne moremo pričakovati.

Nekaj drugega pa je, če se javna dela oddajajo po takem načelu, če se plače za javna dela, ki se plačujejo iz bednostnega ali drugega javnega fonda določa, da sme znašati plača delavcev največ 20 Din dnevno, ko vendar vsakdo razume, da s tem zneskom niti samec, kaj šele rodbina, ne more pošteno izhajati.

Načelo pri oddaji vseh javnih del bi moralo biti poleg cene in kvalitete izvršitve dela tudi določitev primernih delavskih mezd in plač. To načelo ni novo, je pa prav tako važno kakor za naročitelja in dobavitelja, tako tudi za delavca, ker so javne ustanove dolžne skrbeti za splošne socialne razmere.

Toda danes hočemo samo opozoriti, kam nas vodijo te nezmislno nizke mezde, ki jih imamo v državi.

Nezaposleni delavec dela pri javnih delih in zasluži, recimo, celih 20 Din. Dela morda v letu, ker imamo dež in zimo, 200 dni ali pa še ne. Zasluži torej, če ima prav veliko sreče, 4000 Din. Če bi na dan zajedel samo 10.— Din in plačal stanovanja

le 4 Din, zneske to na leto 5110.— Din. Ali ni žalosten in obenem smešen ta račun?

Pa recimo, da je v praksi stvar neznatno boljša, vendar zadostno ne more biti. Siromak, ki mora delati ob sramotno nizki plači, rabi obleko, čevlje, perilo, če že kulture ne rabi, ker lahko ostane tepec. Koliko najmanj rabi za svojo telesno potrebo. Ena obleka na leto je premalo; eni čevlji na leto so premalo, dve srajci premalo. Najmanj 1320.— Din bi veljalo samo to, pa so še druge potrebščine, davki, zavarovanje itd.

Kaj nam pove ta slika, ki je še mnogo preoptimistična.

Pove nam tole:

Siromak, ki je brez posla, prevzame delo. Oblečen je s starimi cunjami, ki mu jih je kdo podaril, ali jih ima še od prej. Pri delu ponosi še to obleko, čevlje in perilo. Kupiti si ne more ničesar. Drugo leto bo nag in bos. Tako se zgodi z enim, z dvema in stotinami nezaposlenih. Opešal bo fizično. Ali naj se zarije v brlog; med ljudi ne more, za delo je postal manj sposoben, kulturnega življenja zanj ni več. Tako propada. Tako propadajo delavske množice, nastaja četrti razred, iz katerega se morajo rekrutirati zločinci, če nočejo fizično propasti, se zadržati sami ali pa hirati in poginiti. Četrti razred je izobčen iz družbe, takega poznamo že iz rimske zgodovine. Tvori pa ta razred veliko nevarnost za človeštvo. Kdor ne veruje, naj kar pobrsko po zgodovini.

V današnji kulturni dobi socializma ta pojav ne bi bil potreben ali pa je naša baharija s socialnostjo samo demagogija.

Nimajo te opombe drugega namena, kakor opozoriti na problem, ki ima svojo ozdravitev v sedanji družbi v tem, da se predvsem podpre konzumenta in vodi gospodarstvo z vidika splošne socialnosti.

Samo v tem je pričakovati izboljšanja razmer.

Vsi se udeležimo volitev v narodno skupščino!

Zbor delavskih zaupnikov Ljubljane in okolice

V nedeljo dopoldan se je vršil v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani zbor zaupnikov, ki jih je bilo preko tristo.

O volitvah v narodno skupščino sta poročala ss. Sedej in Stanko. Prvi o pomenu volitev z ozirom na zahteve delavcev, nameščencev in malih stanov, obrtnikov in kmetov sploh; drugi o predpisih postopka v volilnih pripravah in ob volitvi z apelom na zaupnike, da sodelujejo. Med zaupniki je popolno soglasje

in presenetljivo navdušenje za aktivni poseg v volilno borbo.

Izvajanja obeh govornikov je spremljalo navdušeno odobravanje in tudi na vprašanje, ali se udeležimo volitev ali ne, je zagrmelo po dvorani:

»To je naša pravica in dolžnost! Vsi 5. maja na volišče! Med nami ne sme biti bojazljivcev, še manj izdajalcev!

Vandervelde proti vladni politiki. — Prepoved zbora

Borba belgijskih socialistov

Vodstvo belgijske socialnodemokratske stranke je sklenilo za prihodnjo nedeljo protestno zborovanje proti zniževanju nameščenskih in delavskih plač. Vlada je, ker je klerikalno - kapitalistična, prepove-

dala zborovanje, ker se boji — prevrata. Delavstvo hoče kljub temu manifestirati za svoje pravice. Prepovedi je bil vzrok govor s Vanderveldija po radiju.

17 ženskih poslancev

Žena v Turčiji

S tem, da je dobila v Turčiji tudi žena volilno pravico, je priznано načelo, da je tudi žena opravičena aktivno sodelovati v politiki. Pri zadnjih volitvah, kakor smo že poročali, je bilo v Turčiji izvoljenih 17 žena, ki so kandidirale na režimski listi. Toda ženska volilna pravica ni splošna. Izvoljene smejo biti le žene, ki so dopolnile štirideseto leto ter govore vsaj en inozemski jezik, to je, da so intelektualke. Napredek je to vendar, ker so bile turške žene donedavna prave sužnje, lastnina mož, trgovski objekt.

Stari Slovani so bili jako demokratski narodi s prakomunistično družabno ureditvijo, kjer je bila žena popolnoma enakopravna.

Šele s prihodom Turkov in Tatarov so se razmere izpremenile in so žene potrebovale zaščito, iz česar se je razvil robstvo. Žene povsod drugod, tudi slovanske, so se kasneje osvobodile, najdalje so ostale v suženjstvu srbske in bolgarske žene pod turško suvereniteto nesvobodne. Turške žene imajo danes že volilno pravico, bolgarske in jugoslovanske še ne. Ali ni ta stvar senca, ki pada tudi na prebivalstvo naše države?

Delovne žene so bile vedno prvoborilke za ravnopravnost, demokracijo in svobodo ter bodo to borbo le živahneje nadaljevale.

V ta namen prirede predvsem v Beogradu dne 3. marca t. l. ob 4. uri popoldan v veliki dvorani delavske zbornice: »Ženski dan«.

Zakonski osnutek predložen kongresu

Trideseturni delovni teden

Zakon o trideseturnem delavniku, ki ga je potrdila tudi ameriška delavska strokovna organizacija, je predložen zbornici in senatu. Zakon določa, da se nobeno blago v notranjosti Zedinjenih držav ne za domačo porabo ali za izvoz ne sme prevažati, če je izdelano v obratih, ki delajo več kakor pet dni v tednu po šest ur na dan. Vladna podjetja ne smejo nobenega takega blaga porabljati in ne dajati naročil obratom, ki ne vrše teh dolžnosti.

Pred občinskimi volitvami

Španija je že sita reakcije

V političnih krogih Španije se boje, da bodo pri občinskih volitvah znatno napredovale levičarske stranke, čeprav še ne dobe večine. Vladni krogi so nameravali razpustiti vse stranke, toda ministrski svet je tak predlog odklonil. Obenem je vlada dovolila ustanavljanje ljudskih domov, dasi ostanejo stari domovi zaplenjeni (delavski domovi).

Vpisanih volilcev ima Maribor doslej 9696.

Nemčija izbegava

Na lodonske dogovore je Nemčija dala prej odklonilen odgovor kakor pritrjevalen. Nemčija vztraja na enakopravnosti in odklanja vzhodni pakt. Na svoji strani ima deloma Anglijo, ki je pričela zanjo propagando z geslom, da brez Nemčije ni varnosti miru. V svrhu sporazuma je potrebno desetletno premirje.

Španska inkvizicija

Tam kjer ima besedo klerofašizem

546 zaprtih sodrugov in borcev javlja iz zaporov v Oviedo o strašnih mučenjih. Španska inkvizicija v novi izdaji.

Praški dnevnik »Sozialdemokrat« prinaša po poročilu pariškega socialističnega dnevnika »Populaire« dopis, podpisan od 546 v ječah Oviedo zaprtih sodrugov, datiran z dne 24. januarja 1935. To poročilo je 31. januarja 1935 izročil Alvarez des Vayo prokuratorju in predsedniku republike Španije.

Iz tega strašnega dokumenta posnemamo to-le:

»Na podlagi lastnih žalostnih in strašnih doživljanj,« — tako piše teh 564 mučnikov — »moramo povedati, da so vsi, ki so radi oktoberske revolucije v Asturiji zaprti, izpostavljeni strašnim mučenjem, ki se izvršujejo nad njimi sistematično in ki so tako nečuvno podla in rafinirana, da se niti ne dajo popisati. Ta mučenja se vršijo zato, da bi zlomili voljo jetnikov in jih prisilili podpisati izjave, ki jih je oblast sestavila in katerih vsebine nihče ne pozna.

Jetnike so pri vseh oblastih redno pretepali, in sicer pretepali tako, da je bilo ponižanje teh trpinov nezaslišano in nepopisno.«

Ta dokument opisuje nadalje sto mučenj. Opis teh mučenj je tak, da ga ne moremo priobčiti v celoti. Je to obenem glavno priobčilo prezidentu in glasi med drugim:

»Ne glede na posamezne slučaje, ki jih tu opisujemo, sporočamo, da so blasti odredile te-le metode trpinčenja:

Ranitev in izžiganje spolnih organov in drugih udov z belo razbeljenim železom. Z razbeljenimi kleščami prijemajo roke mučnikov. Uporablja se natezalna klop. Po rokah in kolenih se jih bije s kladivi. Jetnike, do golega slečene, se brizga z vrelo vodo. Prisili se jih, da morajo klečati na pesku. Postavlja se jih ob steno, grozeč jim z ustrelitvijo. Morajo si sami kopati grobove in se sami do kolen zakopati in čakati, da jih zadene krogla, ko streljajo na nje. Mlade mučijo v prisotnosti njih mater. Matere privedejo k mučnicam in morajo gledati, kako mučijo njihove sinove.«

Dokument dalje navaja še tri posebne metode mučenja.

Prva metoda:

»Jetniku zvežejo roke na hrbtu s takimi okovi, ki mu razrežejo sklepe. Obesijo ga na vrh tako, da visi z glavo navzdol in da niha. Ko tako visi,

ga pretepajo, da se vse telo krčevito steguje in mu to povzroča strašne bolečine.

Drugo specielno mučenje pa je to-le:

Bosonoge jetnike postavijo med dve vrsti stražarjev, narkar morajo korakati skozi špaliir. Stražarji jih bijejo po nogah s puškinimi kopiti, jih suvajo s puškinimi cevmi v prsa, ali pa jih s pendreki pretepajo.

Tretje mučenje:

Jetnike potapljaajo dalj časa v ledenomrzlo vodo. Tako se koža od mraza vname. Po tako vneti koži padajo potem udarci, da brizga kri na vse strani. Med moškimi in ženskami ne delajo izjem. Tako se je zgodilo z ženo Maruča Lafuente, sestro mladega dekleta iz Ovieda, katero so linčale klerikalne bande v predmestju. Morala se je pred krvniki sleči do nagega.«

Prenehamo s citati iz tega strašnega dokumenta in pripominjamo: Vlada Lerrouxa je poizkusila vse, da bi preprečila objavo teh dokumentov. Zato moramo tembolj skrbeti, da civilizirani svet izve, kaj se godi v državi, kjer je nekoč cvetela sveta inkvizicija in kaj se dela zopet danes v tej jezuitsko-fašistični Španiji. Naj bo to tudi opomin vsem, ki še klerikalizmu kaj verjamejo.

Ves svet mora protestirati zoper te grozovitosti klerikalne reakcije v Španiji. —nk.

Reklamirajte volilno pravico!

Čas reklamacij je kratek. Že dne 21. februarja bo zadnji dan. Volilni imeniki so na vpogled v občinskih pisarnah. Vpogled je dovoljen vsakomur in vsakdo ga sme tudi prepisati. Reklamacije in zanje potrebni dokumenti so brezplačni in brez kolkovin.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Italijani si ne upajo

Italija in Abesinija

Poslužiti so se hoteli japonskih metod in so konflikt z Abesinci stresli kar iz rokava. Sedaj so se pa ustrašili Japoncev, ki so se zavzeli za Abesince. Že par tednov poročajo iz Rima o nekih nemirih in spopadih na meji med Abesinijo in italijansko Somalijo in Eritrejo, ki jih baje povzročajo vpadi abesinskih gorskih plemen. Slično so svoj čas Japonci poročali o napadih kitajskih roparjev Mandžuriji, da so na ta način za lase privlekli povod za svojo intervencijo in končno osvojitve Mandžurije. Ljudje, ki razmere poznajo, so trdili, da so Japonci po svojih agentih sami ščuvali in vpriparjali take spopade, da najdejo povod za svoje intervencije. Isto očitajo nekateri tudi Italijanom na abesinski meji. Ali italijanski fašisti, ki so že računali, kako si bodo starodavno abesinsko cesarstvo z lahkoto podjarmili, so se temeljito urezali. Medtem ko se evropske države med seboj pripravajo o afriškem plenu, se je Japonec natihiem zasidral baš v Abesiniji, ki je še edina samostojna država v Afriki, večja ko polovica Evrope in ima 10 milijonov prebivalcev. Zadnja leta so Japonci skoro vso trgovino z Abesinijo potegnili nase, dobili so tam velike industrijske in kolonizacijske koncesije in celo neko japonsko princezino so poročili z abesinskim princem. Japonci so dobri politiki. Natihiem ščuvaljo kolonijalne narode proti gospodujoči beli rasi in se jim predstavljajo kot rešitelji in osvoboditelji izpod jarma belcev, z raznimi aktualnimi parolami, kakor, Azija Azijatom, Afrika Afrikancem in podobno. Pri tem seveda ne postopajo iz golega idealizma, temveč v želji, da prevzamejo nasledstvo belih. Ali trenutno imajo vendar uspehe. Evropejci so v vseh kolonijah osovraženi. Abesinija danes ni več slabotna afriška provinca, kakor je bila pred 50. leti, ko so ji Italijani odtrgali Eritrejo. Danes je že precej dobro in moderno oborožena, za kar je zadnja leta skrbela predvsem Japonska, ki jo je na tihem oskrbovala z orožjem. Postavi pa na nogo lahko do 1 milijona vojakov, ki tehniške nedostatke lahko nadomestijo z legendarno žilavostjo in hrabrostjo. Italija je pred nekaj dnevi zagnala velik bojni krik proti Abesiniji, vpoklicala je že tri divizije rezervistov, predvsem iz Julijske Krajine, odkoder naj bi v prvi vrsti Slovenci šli zanj po koštanj v afriško žerjavico. Po obisku japonskega poslanika v rimski vladni palači, so pa Italijani kar naenkrat postali za čuda pohlevni in miroljubni. Društvo narodov pa enako kakor v mandžurskem, tudi v tem slučaju igra zelo klaverno vlogo.

Francija in Anglija bosta enotno nastopali pri odgovoru na nemško noto glede londonskih predlogov.

KOLOMAN WALLISCH

V torek, dne 19. t. m. je minulo leto dni, odkar je klerofašistični režim v Avstriji justificiral vojaka revolucije s. Kolomana Wallischa.

Odkrita beseda

Rusija proti nemškim in japonskim vojnim hujškam

Ni dvoma, da se Japonska in Nemčija oborožujeta proti Rusiji. Japonska se že dolgo pripravlja in Nemčija se pripravlja sporazumno z Japonsko. Ljudski komisar Jakovlev je rekel v svojih poročilih o ruskih kmetijskih kolektivih:

»Iz poročila Molotova veste, da japonski in nemški imperializem pripravlja vojno proti Rusiji. Japonska je dežela, kjer se nahaja skoraj polovica zemlje v rokah veleposestnikov in kjer banke vsako leto stotisočem kmetov zaplenijo zemljo zaradi dolgov, dežela, v kateri so kmeti v zadnjih letih vsako leto po 30.000 do 40.000 deklic prodali v mesta v javne hiše in kjer je zaradi krize padla cena deklice na 150 je-nov, ki se izplača lačnemu očetu.

Proti Rusiji se oborožuje fašizem dežele kakor je Nemčija, kjer ima od vseh zemljiških gospodarstev le enajst odstotkov več kot polovico zemlje v svoji lasti kmet in kjer zakon določa, da deduje le najstarejši sin, mlajši sinovi in hčere pa postanejo kmetiški delavci.

S tem programom povračanja k srednjeveškim običajem in prodajanju kmetijskih deklet javnim hišam se oborožujeta fašizem Japonske in Nemčije proti ruskim delavcem in kmetom, za katere je Rusija po za-slugi sovjetskega sistema kolektivnega gospodarstva postala resnična domovina.«

Železniški tarifi odbor je pričel te dni zasedati. Prva seja se je vršila v prometnem ministrstvu, katere se je udeležil tudi g. prometni minister.

Tone Maček:

141

Slučaj Kumberger

Naj bo že kakorkoli, dejstvo je pa le bilo, da je Senekovič dobival vedno najlažje in najboljše, namreč, koder se je najbolje zaslužilo, česar se mnogim delavnejšim in izkušenejšim rudarjem ni posrečilo. Morda so pa oni, ki so mu očitali lizunstvo, le imeli nekoliko prav.

»Torej, saj vesta, izposojnine zahtevam za suknjo eno krono. In pa svatovski pušelj mora ostati na suknji pripet, ko jo vrneš.«

»Ti je toliko za tisti pušelj?«

»Veš, jih zbiram. Tu poglej.«

Pokazal je kartonasto skatljjo, v kateri je bilo polno šopkov iz raznobarnega umetnega cvetja, ovitih s svilnimi trakovi.

»Imel sem jih še mnogo več, pa je lani sestra napravila iz njih lep venec za oltar svete Barbare na Dolu.«

»Pa še ni videti, da bi bil vse s to suknjo zaslužil?«

»Kaj še! To imam šele drugo leto. Prej sem imel drugo, ki jo nosim

sedaj za vsak dan.«

Ob ponovnem zagotovitvi, da bo suknja vrnjena taka, kakršna je, sta se France in Janez poslovila.

»Kaj misliš, temu se pa suknje izplačajo,« je menil France, noseč suknjo obešeno preko roke. Obleči jo, ga je bilo sram.

»Prav gotovo. Preko petnajst goldinarjev ni stala. Najbrž samo dvanajst, ali pa celo deset. Izposodi jo dvajsetkrat, pa ima plačano. Svojevrsten obratni kapital. Ta človek zna iz vsega denar napraviti.«

V soboto popoldne sta se odpe-ljala domov. Vzela sta si dva dni dopusta. Pokrajina je bila že vsa s snegom pokrita. To leto je obveljal pregovor: Katarina preklja (pribija late), Andrej pa pokriva.

France je vprašal:

»Katera bo pa družica?«

»Vem, da te že muči to vprašanje, ampak, boš že videl.«

»Ali jo poznam?«

»Gotovo.«

France je ugibal, a Janez je hudo-mušno pri vsakem imenu zmajal z glavo. Nazadnje je opustil ugibanje.

»Naj bo, katera če, kaj me briga. Saj je najbrž ne bom jemal.«

»Mogoče pa. Saj veš, da se po starem običaju morata drug in družica do prihodnjega predpusta vzeti, ker, kakor ženin z nevesto, mora tudi drug z družico na ohceti spati. To se smatra čisto v redu in iz tega izhajajo tudi dolžnosti.«

»Pa ne misliš...?«

»Nič ne mislim. Sicer pa, če se bo le dalo, bi se rad že v ponedeljek zvečer vrnil z Meto v Hrastnik. Seveda, ti lahko še ostaneš do torka, če te bo veselilo.«

»Bom videl.«

Bilo je že pozno zvečer, ko je pri-spel France domov. Od daleč je že videl na koči razsvetljeno okno. Potrkal je na vrata in takoj mu je prišla sestra Julka odpirati.

»Si vendar prišel? Pričakovali sva te.«

»Dober večer! Vse zdravo?«

»Za silo še.«

Dal je materi zavitek, ki ga je prinesel s seboj. Kave in sladkorja je kupil materi, platna za predpasnik sestri in Mihcu novo srajco.

»Da si le prišel,« je vzdihnila mati

in vstala izza kolovrata, na katerem je predla laneno prejo, ki so ji jo prinesli iz sosesčine.

»Gotovo si lačen. V peč sem postavila lonce mleka na gorko in žgan-cev ti lahko skuham.«

»Ni treba mati. Kos kruha sem prinesel še s seboj v žepu.«

Ko je mati odšla v kuhinjo, je Julka zopet vzela do polovice spleteno nogavico v roke.

»Pa kako si, nobel postal. Še celo suknjo imaš lepšo kakor naš župan.«

»Ko bi bila moja. Izposojena je. Veš, da na svatbo ne morem brez suknje.«

»O tej svatbi se pri nas že toliko govori. Zlobni jeziki pravijo, da se Janezu zato tako mudi, ker noče biti nezakonski oče.«

»Čvekajo, pa se gotovo motijo.«

»Kaj pa ti? Si že kako izbral v Hrastniku?«

»Še nisem imel časa. Ampak, kaj sem že hotel vprašati? Ali veš, katera bo Metina družica?«

»Da, kaj ti ni Janez povedal?! Drug, pa ne ve, kako družico bo imel? Uršo boš imel, Jernejčevo.«

Voznina na železnicah se zniža za 28%

Prometni minister dr. Vujić je izjavil, da pripravlja reformo železniških tarif. Voznine se bodo znižale za povprečno 28%, tarifa za prtljago skoro za polovico, za izletnike, zlasti za Jadran, bodo veljale še posebne olajšave. S tem se upa znatno povišati promet na železnicah. Istočasno se bo na večini prog odpravil I. razred, ki bo ostal samo še na mednarodnih vlakih.

Doma in po svetu

Vodstvo JNS je po dolgem prekanju sklenilo, da ne bo stranka postavila svoje liste pri bodočih volitvah v Narodno skupščino.

Izgredi v Črni gori. Minuli ponedeljek je prišlo v Cetinju in Podgorici do izgrede, ki so jih vprizorili levičarsko usmerjeni dijak in delavci. Pri izgredih je bil ubit nek trgovec, več ljudi pa je bilo ranjenih.

Raka v proračunu. Z zadnjim proračunom za bansko samoupravo so bile davščine zopet zvišane. Samoupravna obremenitev v dravski banovini znaša na prebivalca 702.10 Din v mestu, dočim znaša v mestih drugih banovin 349 Din. Davčna obremenitev na prebivalca v dravski banovini sploh znaša 122.50 Din, dočim je v drugih banovinah nižja za 15 odst. in celo 40 odst. To je treba omeniti, ker je banovina uvedla z novim proračunom nove indirektnne davke na konzumente, dasi bi se dobili viri, če so potrebni, tudi drugod.

»Glasnik JNS«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, je ustavljeno. Poslanci so zahtevali sejo izvršnega odbora, da bi preprečili anarhijo in ukrenili, kar je potrebno za rešitev stranke ter zlasti tudi, da se priključijo Jevtičevi kandidatni listi.

Mnogo bivših poslancev JNS se je ponudilo, da kandidirajo na Jevtičevi državni listi. To dejstvo priča o razpadu stranke JNS.

Zbirka za volilni sklad. Na ljubljanskem zaupniškem zboru v nedeljo so zaupniki svojevoljno zbrali znaten znesek za volilne stroške. Vsem naj služijo za zgled!

Prepiri ali »pravica« so dragi V dravski banovini je bilo plačane v letu 1934 samo kolkovine 9.775.000 Din. Drugi stroški za pravde so pa znašali vsaj še dvakrat ali trikrat toliko.

Obrtniški stan je težak. Mala obrt je v krizi. To dokazuje tudi statistika. V lanskem letu je bilo odjavljenih 2361 rokodelskih obratov, prijavljenih pa 992; število obrtnikov se je zmanjšalo v enem letu za 1369. V treh letih je pa padlo število obrtnikov za 3000. Obrtniki odhajajo torej tudi med nezaposlene.

Ljubljanski divizijski general VI. Cukavac je bil imenovan za pomočnika ministra vojne in mornarice.

Dunajsko delavstvo ima zopet tajno radijsko oddajno postajo, ki ji policija ne more priti na sled. Odkrila je policija tajno tiskarno, ki pa ni edina, ne pa radio-oddajno postajo.

Italija in Abesinija. Naglaševana miroljubnost v sporu med Italijo in Abesinijo je le navidezna. Italija vkrcava čete za Abesinijo, čeprav sta Italija in Abesinija vezani po pogodbi 1928, da morata eventualni spor predložiti razsodišču. V Rimu je intervenirala tudi japonska vlada. Abesinija želi sporazum ter smatra, da je treba določiti nevtralnno cono. Kakor pa italijanske priprave kažejo, gre za večjo akcijo.

Gibraltarski kanal grade. Najbolj južni rt Gibraltar je v angleški posesti ter čuvar morske ozine med Velikim Oceanom in Sredozemskim morjem. Na oni strani ozine je severna Afrika. Sedaj so pričeli graditi podmorski tunel med pirenejskim polotokom (Španijo) in Afriko. Tunel bodo gradili štiri leta in bo veljal dve milijardi frankov (pet milijard Din).

Ljubljana

Manifestacija obrtnih vajencev v Ljubljani

Redka prireditev je bila v nedeljo ob 8. uri zjutraj v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Vršilo se je javno zborovanje vajencev in vajenk, ki so napolnili dvorano. Govornik Jože Berdaj je povsem objektivno opisal razmere obrtnih vajencev in vajenk. V svojem izjavljanju je poudaril osemurni delavnik, prepoved nočnega in nedeljskega počitka, kar se ne izvaja, čeprav to zakon določa. Isto velja glede odškodnine za vaje in po oprostitvi najmanj trimesečne zaposlitve. Potrebne so zlasti posvetovalnice za vaje. Govornik je žel burno odobravanje.

Dr. C. Jelenec je pojasnil določbe obrtnega zakona glede vajencev

Ljubljanski občinski proračun znaša za 1935 Din 48.920.000, to je 2.305.000 več kakor 1934. Ljubljanska občina živi od indirektnih davkov. V nekem ljubljanskem listu smo, lani menda, čitali, da ima Ljubljana jako majhne doklade, nismo pa čitali v dotičnem poročilu, da ima trošarino in carino, ki je domala

ter utemeljil opravičenost navedenih zahtev. Za tak shod bi se morali zanimati zlasti tudi starši in varuhi vajencev, da vedo, kako je treba pomagati vajencem in tudi staršem do pravic, ki gredo iz učnega razmerja po obrtnem zakonu vajencem.

Zanimivo je, da se vajenske zakonite pravice najmanj izvajajo. Deloma k tem določbam zakona še niso izšli pravilniki.

Oglasilo se je k besedi tudi več vajencev, ki so takšno in stvarno povdajali svoje zahteve po varstvu in apelirali na složnost vajencev ter sodelovanje z delavskimi strokovnimi organizacijami.

Impozantni prireditvi je predsedoval s. Leskošek.

glavni dohodek občine. V proračunu je pa predvideno nadaljnje znižanje plač mestnih uslužbencev za 10 odst. (lani že za 2 do 7 odst.). Lepo!

Volilcev v Ljubljani je bilo konec minulega tedna 15.845. Z reklamacijami utegne to število neznatno porasti.

Maribor

Rafiniran način preganjanja našega delavstva. V našem listu smo že večkrat obširno poročali o nečuvnem izrabljanju tekstilnega delavstva v nekaterih tekstilnih obratih v Mariboru. Ob priliki stavke tekstilnega delavstva v Zagrebu, ki je bila baš te dni uspešno zaključena, ker so bili delavci solidarni, smo poročali kako sramotno nizke mezde prejema tekstilni delavci v Zagrebu. Razmere v nekaterih naših tekstilnih tovarnah so še mnogo hujše zlasti v pogledu mezd. Nezavedno delavstvo v tekstilni stroki skušajo gotovi temni elementi odvrniti od organizacije in s tem hote ali ne hote pomagati izkoriščevalcem, ki polnijo svoje blaginje in se smejejo na račun delavstva. Tem krvososom ni nobeno sredstvo dovolj uma-

VOLILCI, pobrigajte za volilno pravico. Prepričajte se vsaj do 21. februarja pri mestnem konskripcijskem uradu, Slomškov trg 11, ali ste pravilno vpisani v volilnem imeniku. Kdor ni vpisan in do 21. februarja ne bo reklamiral, ne bo mogel voliti dne 5. maja pri volitvah v narodno skupščino.

Nadaljevanje zdravstvenih predavanj. V sredo, dne 20. februarja 1935 se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9/II, drugo zdravstveno predavanje »Svobode« in sicer o tuberkulozi. Predaval bo g. dr. Vrtovec. Predavanje bodo spremljale tudi skioptične slike. Pridite v čim večjem številu.

Za gospodarske, socialne in kulturne svrhe predvideva novi banovinski proračun za mesto Maribor komaj nekaj nad tri in pol milijona dinarjev. Ta vsota je pač skromna in skrajno nizka, posebno z ozirom na to, ker se vedno tako rado povdarja, da je Maribor obmejno mesto.

Živahno zanimanje za reklamacije volilnih imenikov. Za reklamacije volilnih imenikov vlada izredno zanimanje. Po dolgih letih volilci in pa posamezne skupine zopet pregledujejo volilne imenike bolj intenzivno. Zanimivo je, da se za volilne imenike brigajo tudi šefi edinic državnih železnic, ki po svojih organih primerjajo se-

zono, da bi se ga ne poslužili. — Neka inozemska tovarna je pogruntala posebno rafiniran način, kako se najlažje iznebi neljubih delavcev. V obratu ima dva pokvarjena stroja, kamor premesti delavko ali delavca, ki mu je postal neljub. Ker so stroji pokvarjeni, ni mogoče, da bi zamogel kaznovani delavec producirati toliko, kakor na dobrih strojih, nato ga odslovi z motivacijo, da je neuporabljiv. Gorje delavcu, ki je bil odpuščen in vrhu tega še zaznamovan v takozvani črni listi. Za tako žrtev ni več dela v tekstilni stroki. — Tako izkoriščanje bo seveda mogoče samo toliko časa, dokler se tekstilno delavstvo ne bo vzdramilo in si ustvarilo močne strokovne organizacije, ki bo zaščitila delavstvo.

znam delavcev z volilnimi imeniki in ugotavljajo, ako so vsi delavci vpisani. Kakor vidimo, vlada vsesplošna skrb, da bodo vsi volilci vpisani.

Ravnateljstvo mestnih podjetij je sklenilo zavarovati vsa podjetja skupno proti vplomu, požaru, neugodam itd. Posamezni obrati so bili doslej zavarovani pri raznih zavarovalnicah, sedaj pa bodo zavarovalnice po posebnem ključu delile premije in riziko.

Elektrifikacija mariborske okolice se vedno lepše razvija. Lansko leto je narasel konzum elektrike za 30 odst. napram prejšnjemu letu.

Riziko dela. Tkalec Josip Slavik, ki je zaposlen v tekstilni tvornici Doctor in drug, je prišel pred dnevi po nesreči z roko v stroj in zadobil pri tem hude poškodbe. Zdravi se v mariborski splošni bolnici.

Tatvina dvokolesa. Nek neznanec je te dni ukradel na Aleksandrovi cesti delavcu Francu Silaku dvokolo, ki ima evidenčno številko 70.980.

Mariborsko gledališče. V torek, dne 19. februarja ob 20. uri: »Veseli kmetiči«, premijera. Red C. Sreda, 20. februarja ob 20. uri: »Vijolica z Montmartra. Red A. Gostovanje Erike Družovičeve.

Celje

Ali — ali? Pretekli teden v četrtek je bil za delavske zaupnike v Westovni tovarni zopet težak dan. Bili so poklicani v obratno pisarno, kjer jim je bilo stavljeno vprašanje: **Ali pristanejo na skrajšanje delovnega časa pod 32 ur tedensko, kakor je v sedaj veljavni kolektivni pogodbi določeno, ali bo pa tovarna reducirala 150 delavcev?** Zaupniki na to vprašanje seveda niso mogli odgovoriti, ker za odločitev v tako važnih vprašanjih sploh nimajo pooblastila, temveč so sklicali zborovanje vsega v tej tovarni zaposlenega delavstva, ki se je vršilo preteklo nedeljo dopoldne v nabito polni dvorani hotela Union. Po kratkem uvodu predsednika podružnice s. Vodopivca je glavni zaupnik s. Kač sporočil namen zborovanja ter povsem stvarno predložil zborovalcem, da odločijo stališče, katerega naj zavzamejo zaupniki na zgornje vprašanje, stavljeno od strani vodstva tovarne. Po nalogu vodstva podružnice SMRJ je nato s. F. Svetek v daljšem referatu obrazložil dejanski stan, iz katerega posnemamo: Kolektivna pogodba, sklenjena in podpisana od vodstva tovarne na eni in oblastnim tajništvom SMRJ na drugi strani, določa precizno, da je delovni čas za vse delavce, ki so bili v času sklenjanja pogodbe v tovarni zaposleni, najmanj 32 ur tedensko. Obrtni zakon sicer dopušča delodajalcu, da delavcem svobodno odpoveduje službo, toda v sedanjem slučaju bi to pomenilo izigravanje veljavne kolektivne pogodbe, ki so v izrecnih določbah istega zakona pravovojne. To stališče bi pri vsaki instanci moralo prodrati, ker bi sicer kolektivne pogodbe ne imele sploh nobenega smisla in bi v našem slučaju lahko potem podjetnik vsem delavcem, razen nekaterim, odpovedal

službo ter jih na novo sprejel, kolikor bi jih hotel in ne več z delovnim časom po 32 ur, temveč s kakršnimkoli. To bi bila pravna stran tega vprašanja. Moralna stran je pa za tovarno, ugodno, kakor je Westovna, še vse bolj obvezujoča. Vodstvo take velike tovarne sklene vsako leto tako s svojimi dobavitelji kakor z onimi, ki jim tovarna dobavlja, gotovo na tisoče pogodb. Te pogodbe tovarna gotovo vzdržuje za vsako ceno, če tudi jo včasih režejo v meso, če so se cene surovin ali valutne spremembe spremenile na škodo tovarne. Že sam sloves solidnosti sili pogodbenika, da mora vzdržati, če ne, pa vemo, da borzna sodišča zelo hitro in precizno poslujejo. Če je to stališče pravilno za pogodbe, kjer gre za mrtev material, kako naj bi se pa potem ne vzdržale kolektivne pogodbe, kjer gre za živo delovno silo, ki je zvezana s toliko eksistencami? Na žalost se ni provedena določba obrtnega zakona o delovanju obrtnih sodišč, ki naj bi nudila kolektivnim pogodbam iste sankcije in isto hitrost poslovanja, kakor jo imajo borzna sodišča za varovanje trgovskih pogodb. Zaupniki morajo torej v danem slučaju vztrajati na pogodbah in v odvodu tovarne s tega stališča utemeljiti svoje zadržanje. — Sploh se je treba vprašati, zakaj je vodstvo tovarne to vprašanje v obče načelo, ko je vendar povsem neverjetno, da bi obveznosti kolektivne pogodbe ne poznalo ravno tako dobro kakor jih mi? Morda zato, da bo zopet imelo priliko očitati oblastnemu tajništvu Saveza in zaupnikom, da se preveč pečajo za to tovarno po shodih in časopisju? Zgodba o jagnetu, ki je kalilo vodo volku, je za ta primer zelo poučna!

Hrastnik

Delavce Kemične tovarne vabimo, da pridejo v sredo, dne 20. februarja ob 5. uri popoldne v svoj društveni lokal na shod z dnevnim redom: Občinska politika. Poročal bo župan s. Malovrh. Ker bo ta shod važen, je dolžnost vsakega zavednega delavca, da se ga udeleži.

Trbovlje

Rudniški konzumi in delavstvo

Načelstvo II. skupine se je obrnilo na Generalno ravnateljstvo TPD z vlogo radi priznanja in zaračunanja dividend od vrednosti nakupljenega blaga. Rudarji prosijo, da bi rudniški konzumi procentov ne zaračunavali kot odtegljaj na stari dolg, ki ga imajo delavci v rudniških konzumih, ampak, da bi se vsem rudarjem dovolilo, da si za na nje odpadajoče dividende nakupijo specerijo ali pa manufakturo. Ta prošnja je tembolj upravičena, ker si delavci vsled stalnega praznovanja delavnika itak ne morejo nabavljati najpotrebnejših stvari in že vse leto računajo na priboljšek, ki si ga bodo mogli privoščiti na račun dividend.

Nadalje je II. skupina tudi opozorila vse zaupnike, naj pazijo na to, da cene potrebščin v konzumih ne bodo višje kot v privatnih trgovinah, ker se je v enem slučaju ugotovilo.

Med tem se je raznesla v revirjih vest, katera pa še nikakor ni potrjena, da rudniški konzum po dogovoru z ostalimi trgovci sploh ne namerava izplačevati nikakih dividend od kupljenega blaga več. Ako bi se pokazalo, da je ta vest resnična, potem bo seveda II. rudarska skupina napravila temu primerne korake.

Veliko rudarsko zborovanje, ki ga je sklicala podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije, se je vršilo v nedeljo, dne 17. t. m. v Delavskem domu. S. Pliberšek je podal poročilo o delovanju II. rudarske skupine za vso Dravsko banovino. Nadalje je govoril o akciji radi spomladne zaposlitve in končno še o izplačilu dividend v rudniškem konzumu (o čemer poročamo na drugem mestu, op. ur.). Izvajanja s. Pliberška so bila sprejeta z oduševljenim odobravanjem na znanje. Za njim je govoril s. Murn o krajevnih zadevah, zlasti tudi o potrebi nabave novega rešilnega avtomobila, ker sedanji v doglednem času ne bo več uporaben. V tej zadevi se je namreč obrnil reševalni oddelek prostovoljne rudniške gasilske čete tudi na delavske institucije, s prošnjo za podporo. — Človek bi mislil, da taka človekoljubna akcija ne more izzvati takšnih nasprotstev — in vendar jih je. Znani, od organizacije pod kap postavljeni ljudje se zadnje čase poslužujejo brezposelnih, da hodijo zanje po kostanj v žerjavico. Nek tak brezposelni je porabil priliko, ko se je govorilo o nabavi reševalnega avtomobila, da je izzval nemir v svoji neposredni okolici. Zanj so se zavzeli tkzv. enotnofrontarji, radikalni frazerji, podpirani in podpihovani od nacijev (s katerimi se izborna razumejo). Zborovalci so nekaj časa pozivali nemirneže, da naj utihnejo, ker pa niso, so jih zgrabile močne rudarske roke in jih postavile pred vrata. S tem je bilo nemira konec in shod se je mogel v miru zaključiti. Rudarji so trdno odločeni, da bodo v bodoče slične provokacije zatrli že v kaili. Vsi razredno zavedni rudarji so enotni in zgararji te enotnosti ne bodo več omajali in razbili.

Kranj

Po volitvah obratnih zaupnikov. Poročali smo že, kakšen strah ima »Gorenjec« pred zavednim delavstvom. Sedaj po volitvah je njegov strah še večji. Na vse načine se trudi, da bi proti volji papeževih okrožnic dokazal, da je JSZ razredna organizacija. Mi ne bomo še enkrat navajali vsega, kako daleč so »Gorenčeve« načela od pravega razrednega boja, ker je to dosti jasno prikazano v članku »Delavske Politike« z dne 19. januarja, kateri je našim čitateljem še dobro v spominu. Kako se obnese v praksi ta »razredni boj«, pa vidimo iz razmer v Avstriji, kjer so na krmilu njihovi obojezenci, krščanski socialci. Pod tem krutim krščanskim režimom, mora »razredni boj« plesati tako, kakor gospodje kapitalisti godejo. Kaj nam pomaga v beseдах še tako revolucionarni »razredni boj«, če pa je postavljen na takem temelju, da ko dobi oblast v roke, pade ves »razredni boj« takorekoč v vodo. Nadalje poroča »Gorenjec« z debelimi črkami »Delavstvo v albulu«. — Velika senzacija, češ ravnatelj Delavske zbornice se je odpeljal na dan volitev obratnih zaupnikov iz Kranja z avto-taksijem. Kakor je nam znano in tudi njim, dobe funkcionarji Delavske zbornice vsak svojo plačo, poleg pa za službena pota in intervencije zato določene dnevnice. Kako porabi vsak svojo plačo in predvidene dnevnice pa mislimo, da je stvar vsakega posameznika. Znano nam je, da plač in dnevnic tudi krščanski socialci ne zavracajo. Zakaj nam je potem potrebna jezuitska demagogija? Zelo je »Gorenjec« tudi žal, da je ravnatelj Delavske zbornice izvedel volitve obratnih zaupnikov v tovarni »Tekstil-Indus«. Če bi krščanski socialci mogli količkaj dokazati, da volitve niso bile pravilno izvedene, bi jih takoj razveljavili. Toda volitve so bile izvedene sporazumno z delavstvom in podjetjem. Sicer pa, če imajo toliko pristašev, zakaj le jih niso sami izvedli? »Gorenjec« kakor tudi »Slovenec« sta bila že tako dobro poučena o stvari, da sta objavila že dan volitev. Ne vemo pa, zakaj se potem volitve niso vršile. Verjetno je, da so imeli na tem poseben interes, ker so bili še dan po volitvah vsi mnenja, da se morajo volitve razveljaviti. Kljub zatrevanju, da je 5 zaupnikov na listi »krščanskih socialcev«. — Veliko piše »Gorenjec« tudi o

kompromisu rdečih in plavih. Kakor nam je znano, so v »Jugočeški« rdeči in beli vsak iz svojih vrst predlagali predsednika in tajnika obratnih zaupnikov. Da so pa potem plavi glasovali za rdeče, pa tega nismo krivi marksisti, in pameten človek tega se ne more smatrati za kompromis. Glede zmage v »Jugočeški« pa pripomnimo, da bi takšno zmago že lahko pri lanskih volitvah odnesli, treba je bilo samo kandidirati, ne pa čakati, da marksisti povsod vpeljejo volitve, potem pa z demagoško parolo pristaviti samo svoje lončke. Interesantno je tudi, da vse volilne upravičence, kateri niso volili, smatrajo za svoje, posebno še v tovarni »Jugobruna«, kjer je bila razveljavljena njihova kandidatna lista. Teh neumnosti od »Gorenica« še »Slovenec« ni posnel, ampak je objavil rezultat volitev tako kakor »Delavska Politika«. Tako delo, krščanski socialci, ni pošteno in je v nasprotju z vsemi božjimi zapovedmi. Takšen »razredni boj« delavstvu samo škoduje, zapisalo si ga bo v album in nikdar več zbrisalo. — Delavec-marksist.

»Zadnji plebiscit.« Na shodu v Narodnem domu pred občinskimi volitvami leta 1933, je g. dr. Kramer, glavni tajnik JNS, izjavil: »Če z absolutno večino zmagamo pri občinskih volitvah, potem je to zadnji plebiscit.« Razlogi za ugoden potek volitev za kandidate JNS so nam znani. Toda kljub temu se želja g. dr. Kramerja ni uresničila in tako stojimo po dobrem letu že pred novim plebiscitom (tako je namreč nazival g. dr. Kramer zadnje občinske volitve). Treba je, da se za volitve dobro pripravimo in pomislimo, komu bomo oddali svoj glas. Ne bomo ga dali takim, ki so se posluževali teorija, s katerim hočejo potem kljub nezadovoljstvu vladati cele generacije človeštva. — Kdor dvomi, če je v volilnem imeniku, naj se prepriča. Čas je samo še do petka, dne 22. februarja.

»Delavec« je »brezverski« časopis! Ko je pred kratkim nek častit gospod pobiral denar za stroške prenovljene cerkve, je prišel pobirati tudi k neki delavčevi ženi, katera pa je ravno čitala »Delavca«. Takoj jo je nahnulil, da je to »brezverski« časopis in da se kaj takega ne sme čitati. Dotična žena mu ga je pokazala in zatrjevala, da ne najde v njem ničesar proti veri. Nasprotno mu je izjavila, da je ravno »Gorenjec« tisti, ki seje razjeda in sovraštvo med ljudstvo. Mi poznamo katoške gospode, ki so delničarji tovarni, poleg vsega pa morajo opravljati tudi precej velika posvetila, in zato ne zamerimo, če njihovi oprode branijo čitati delavski časopis. — Vsa čast pa delavski ženi, ki je odločno povedala resnico.

Lesce

Zahvala. Ob nenadomestljivi izgubi naše ljubljene hčerke in sestre Hilde se najlepše zahvalujemo za vse izkazano nam sočutje. Posebno zahvalo pa smo dolžni pevcem za žalostinke in članom »Svobode« za krasen podarjen venec in za vsoto 114 Din; posebej še sodruzič Justinovi Mici za šopek. Še enkrat najiskrenejša hvala vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti v tako lepem številu. — Rodbina Podobnik.

Šoštani

Najrši človek je denuncijant. Koliko nedolžnih ljudi je radi takih kreatur že končalo svoje življenje v ječah, na visicah in v norišnicah. V tovarni Voschnagg in sinovi je zbolel star, izgaran delavec R. A. Ostal je doma, da si nabere novih moči za delo. Našel pa se je nek grd značaj, ki je tega uboga moža denunciral pri ekspozituri OUZO v Celju, češ, da R. doma pridno dela, čeprav to ni bilo res. — Delavstvo bo s takimi ljudmi, bil kdorkoli, obračunalo. — Zadnja leta se v naši tovarni sploh veliko denuncira. Radi teh denuncijacij je bilo kaznovanih že mnogo delavcev. Nekaterim je grozil celo odpuščaj. To delo so vršili razni svetohlinski značaji, da bi se sami prikupili. Svetujemo vsem denuncijantom, da s svojim ogabnim poslom prenehajo, če ne bodo dajali težak obračun.

Vsem naročnikom »Delavske Politike« iz Šoštanja in okolice ponovno javljamo, da je določeno poseben poverjeniški odbor, kateri sprejema naročnino vsako nedeljo od 9. do 10. ure v Zadržnem domu. Naročnike prosimo, da se držijo reda in da redno plačujejo naročnino, s čimer bodo pomagali listu, pa tudi olajšali delo poverjeniškega odbora. V poverjeniškem odboru so ss. Percin Franc, Tomše Ferdo in Koradej Anton. Številno naročnikov našega lista v našem kraju znaša 90; to pa še ni višek, ampak moramo število še zelo povečati. Od trgovcev in obrtnikov imajo naročen naš list: trgovina Ivan Šumer, delikatesna trgovina Rozi Orel, pekarna Ropan in delikatesna trgovina Teran. Samo te firme pripravljamo našemu delavstvu. Delavstvo opozarjamo tudi na to, da brivnice niso naročene na naš list, kar naj sleherni vzame naznanje.

Pobrežje pri Mariboru

Pogrebno društvo na Pobrežju sklicuje za nedeljo, dne 24. februarja ob pol 15. uri (pol 3. uri) popoldne svoj redni letni občni zbor, ki se bo vršil v dvorani gostilne Hren na Pobrežju.

Črna

Paberki iz malhe. Dragi urednik! Končno sem se odločil, da se oglasim in Ti sporočim, da sem še živ. Že celo leto se nisva videla in si lahko misliš, koliko in kakšnih novic se je nabralo v mojo malho. In da mi je ne raznese, sem prisiljen nekaj njene vsebine stresti na papir. Kupil sem si za zadnji dinar polo papirja (sem brezposeln in ne dobivam nikake podpore), črnilo in pero pa imam še iz boljših časov. Prvo, kar privlečem iz malhe, je vabilo Tujskoprometnega in olepševalnega društva na smučarstvo tekmo v Črni dne 6. jan. t. l. Kot navdušen smučar je bila moja dolžnost, da se temu vabilu odzovem. Posebno, ker do 5. januarja t. l. pri nas še ni bilo snega in sem upal, da se bom v črnskih planinah nasmučal do zadovoljstva. Z dobro namazanimi smučmi na rami sem jo primahal v Črno, kjer so mi pojasnili, da ljubi bogec ne dopusti tekme tako dolgo, da se tisti, ki nekaj pomenijo pri takih prireditvah, ne nauče smučati. To pa bo šele, ko bo podlaga za smuk. Silno sem bil radoveden, kako drugače izgleda življenje v Črni. Potreben okrepčila, premišlujem, kam bi zavil pod okrilje skrbne natakarike. Imel sem slučajno novoletno številko Del. Politike v žepu. V njej pogledam, kateri gostilničar mi je kot zvestemu čitatelju voščil srečno novo leto. Bal sem se, da bo treba izbirati, a bil sem razočaran, ker sem našel samo gostilničar Knez-Krulec. Seveda sem jo tja zavil in ni mi žal. Bilo je ravno proti večeru in brhka gostilničarka mi pove, da priredi »Svoboda« zvečer venček iger. Seveda nisem mogel drugače, že iz radovednosti sem posetil to prireditev. Bal sem se, da bi prostora ne zmanjkalo, zato sem se podvil in prišel sem točno ob uri v še prazno dvorano. Predstavljal sem si položaj igralcev in radoveden pričakoval, kaj in kako bodo igrali. Proti mojemu pričakovanju se je nabralo še nekoliko gledalcev in zastor se dvigne. Reči moram, da so igralci novinci diletantje svoje vloge po svojih močeh izpeljali kolikor mogoče zadovoljivo. Le škoda, da delavstvo takšne in enake prireditve »Svobode« premalo upošteva, posebno ker je vstopnina malenkostna ter jo je mogoče vsakomur utpeti! Drugi dan sem posetil tudi druge gostilne (ampak ne misli, da sem cehal) in opazil, da imajo »Del. Politiko« samo v dveh gostilnah na razpologo, kar je za tako velik delavski center veliko premalo. Tu bi bila umestna večja zavednost delavstva. Slišal in zvedel sem marsikaj in ker take stvari niso za v torbo, jih povem. »Svoboda« konkurira drugim društvom celo z veseljem. Katere tudi nesomišljeniki pridno posejajo. Slišal sem, da nek mesar daje po novem letu cenejšo meso namestu novoletnega voščila vsemu delavstvu. Tudi pri kruhu je isto, kdor je lačen, ga bo že kupil (če bo imel s čim, brez novoletnega oglasnega voščila). Četudi tukajšnje delavstvo slabo za služi, komaj za najpotrebnejše se še vedno najdejo potujoče pijavke, ki ga skubijo in ki mu pijejo kri. Razni zavarovalni agentje so tudi zelo agilni. Vsiljujejo pa ne samo zavarovanja, ampak tudi politično prepričanje. Opozarjamo delavstvo, naj vsiljivcem ne naseda in naj se pred vsakim sklepom kakšne pogodbe posvetuje z domačimi zaupniki in zastopniki, sicer bodo vedno občutno oškodovani. Takole jemljem slovo od Črne želez smučarjem snega, »Svobodi« veliko in dobro uspešnih prireditev. Zvezi rudarjev Jugoslavije mnogo zavednih in vztrajnih članov, ženski zvezi pa, da može in fante, če treba tudi za lase pocuka, če ne bodo na pravem potu. Ob priliki, če bo še kaj smuka, pa se zopet vidimo v Črni in v tem kotičku. Slednjič Vam kličem, zvesti čitatelji »Del. Politike«: »Svoji k svojim«. — Družnost.

Ptuj

Predavanje o »Ženski zaščiti«. V četrtek, dne 21. februarja zvečer ob 8. uri priredi »Svoboda« predavanje s. dr. Avg. Reisman o zakoniti zaščiti žene v Jugoslaviji. O vzgoji kmečke mladine je predaval v Mladiki G. Jurančič, ki je v obširnem referatu nazorno naslikal gospodarske prilike ter okoliščine, v katerih se razvija in raste kmečka mladina, ki živi obžalovanja vredno življenje in zatorej ni čuda, ako je ne miče ostati na toliko opevani rodni grudi... Slišali smo o pomanjkljivosti prosvete in izobrazbe... S širjenjem te bi se baje dalo sedanje stanje vsaj nekaj izboljšati. Vsi smo si pa edini v tem, da se našega kmeta, ne razume in da je prvenstveno potrebna prenova gospodarske baze, ker le takrat je možno računati na izboljšanje nevdolžnih razmer, v katerih živi naša kmetijska mladina.

Manifestacija za mir in Svetovni ženski kongres proti vojni in fašizmu se je pa glasilo predavanje »Svobode« v četrtek. Tokrat je bila dvorana napolnjena do zadnjega kotička. Vsi navzoči so pozorno sledili izvajanjem govornice o poteku kongresa, na katerem so predstavnice vseh narodov in vseh poklicev odločno manifestirale za mir. V sedanjem napetem ozračju, ko iskra zadostuje, da vzplamti novi požar, mora stati vse delovno ljudstvo budno na straži in onemogočiti nakane onih, ki hočejo novo klanje, novo vojno kot jo pripravljajo razni fašizmi v interesu kapitala. Odgovor vseh poštenih ljudi brez razlike vere, plemena, svetovnega nazora je: »Mi nočemo vojne, hočemo mir!!! Dolgotrajno odobravanje je

Delavski pravni svetovalec

Hranarina se ne sme odtegniti od mezde v boleznih.

§ 219 o. z., § 1154 b o. d. z., čl. 109 finančnega zakona 1922/23.

Objavili smo že več važnih razsodb o razlaganju § 219 obrtnega zakona, glasom katerega mora dobiti delavec po 14 dnevem službovanju izplačano mezdo za en teden bolovanja, če je obolen in zato ni mogel delati brez lastne krivde.

Pred letom 1932 je veljal glede mezde v boleznih § 1154 b o. d. z. in v zvezi z njim čl. 109 finančnega zakona za leto 1922/23, ki je določal, da ima sicer delavec pravico v bolovanju na mezdo za en teden, toda delodajalec mu lahko odtegne zneske, ki jih je delavec prejel v boleznih za hranarino od bolniške blagajne, oz. pri OUZD.

Novi obrtni zakon, ki velja od leta 1932 naprej, pa v § 219 ničesar ne omenja, da se sme ta hranarina odtegniti in so zato delavci upravičeno zahtevali izplačilo cele mezde za en teden v boleznih.

Sodišča so večinoma enako razlagala določilo § 219 obrtnega zakona. Lansko leto pa je v enem slučaju tožbe proti tvrdki K. v Mariboru okrajno kot prizivno sodišče v Mariboru razveljavilo takšno sodbo na priznanje mezde v boleznih ter izreklo, da delodajalec sme odtegniti hranarino od mezde, ker čl. 109 finančnega zakona za l. 1922/23 z obrtnim zakonom ni bil izrecno razveljavljen.

Sodba Stola sedmorice.

Proti tej prizivni sodbi je vložil delavec revizijo na najvišje sodišče, t. j. Stol sedmorice v Zagrebu. Stol sedmorice je kot revizi-

zijsko sodišče ravnokar tej reviziji ugodil in izrekel, da čl. 109 finančnega zakona iz leta 1922/23 ne velja več. Stol sedmorice pravi med drugim: »Zakonodajalec je prevzel v § 219 obrtnega zakona samo prvi odstavek § 1154 b o. d. z. in to dobesedno. Ne more se domnevati, da zakonodajalec ne bi bil poznal odstavka 2 § 1154 b o. d. z. in je iz tega zaključil, da zakonodajalec ni hotel, da bi naj določba odstavka 2 § 1154 b o. d. z. še naprej veljala.«

S tem je vprašanje odtegotanja hranarine definitivno rešeno v prid delojemalcu in je torej zgrešena tožadavna okrožnica »Zveze industrijaev« delodajalcem, na katero so se delodajalci večkrat sklicevali pred sodišči.

Sodba je važna tudi radi tega, ker je s tem pravilno izenačila pravice delojemalcev glede § 219 o. z. v celi državi. Če bi namreč naj veljalo še določilo čl. 109 fin. zak., potem bi bili delojemalci v Sloveniji in Dalmaciji zapostavljeni napram delavcem v ostalih krajih države, ker je veljal tudi čl. 109 fin. zak. iz leta 1922/23 kot novela k § 1154 b o. d. z. le za Slovenijo in Dalmacijo, a nikjer drugod.

Sodba najvišjega sodišča pa je tudi socialno pravična, ker rabi delavec v boleznih ravno tako priboljška s hranarino za polno ozdravljenje in okrepitev, kakor nameščenec, ki ima celo pravico do prejemka zavarovalnih prispevkov poleg plače za 6 tednov.

Dr. Avg. Reisman.

Kulturni pregled

Rudolf Golouh: Od zore do mraka

Idejnih dram imamo Slovenci malo. Temu nedostatku hoče Golouh odpraviti. Vsaj tako sklepamo iz njegovih dosedanjih del. »Križo« in »Groteske sedanosti« je porodila želja, predati idejo, ki se je izoblikovala v avtorju, svoji okolici, širšemu krogu ljudi, da preokrene njihovo miselnost v gotovo smer. K temu je treba notranje uravnovesnosti in tudi poguma. Zlasti v današnjih dneh, ko ni vedno mogoče izraziti svojih misli naravnost in s praviimi besedami. Zato se morajo tvorni duhovi zopet zatekati k simbolizmu, ki je bil v gotovih dobah minulega stoletja edini možni način izražanja misli. Tudi najnovejša Golouhova drama »Od zore do mraka« je tak simbolizem. Kar ne morejo povedati ljudje, je položil Golouh v usta živalim. Sam naziva dramo »basen za odrasle« in res je to basen za odrasle, ki pa ne smejo imeti slame v glavi, da jo razumejo. Način, ki si ga je Golouh izbral, je svojevrsten, kakor jih je malo v svetovni literaturi, v jugoslovanski, posebej še v slovenski, pa prvi. Vsebinska drama bi bila v kratkem tale: v gozdu se proti več ali manj demokratičnemu vladanju leva budijo zahrbtnje sice zvijačne lisice, ki bi rada imela ves plen zase in intrigira na vse strani in na tihem išče zaveznikov, ki jih z lahkoto najde v laži-moralni sraki, v podkupljivih kalinih, v zatelebanem konju in lahkomiselnih jerebicah. Za bodočega vladarja si izberejo osla. Inscenirajo gozdno sodišče proti grabežljivosti jastreba (Stavisky?) in javnemu pohujšanju, ki ga vršita slavec in sinica s svojo ljubeznijo. Pri tej priliki se zgovornosti lisice posreči pripraviti leva do tega, da si pusti svojo kraljevsko grivo obriti. S tem pa izgubi svoje dostojanstvo in svojo moč. Osramočen zbeži v gozd, kjer hoče čakati, da mu zraste nova griva in odkoder se hoče zopet vrniti, da si ponovno pribori oblast. Njegov prestol pa medtem zasede osel, ki mu kalini prižigajo kadilo. Pavica-kurtizana, ki je poprel flir-tala z levom, pa sedaj pleše v čast oslu, medtem ko slavic zaveže pohujšljivi kljun, da mora utihniti njegova pesem. Lev-narod, ogoljufan za svoje pravice in zvijačno okraden naravne moči in oblasti, se je moral umakniti samozvancu-oslu in njegovim kalinom.

Izgradba drame in nje snov je zelo kočljiva in uprizoritev težka, vendar jo je režiser Kovič izbornorešil in s tem pripomogel delu do uspeha. Tudi igralci so svoje težke vloge izbornorešili. Upamo, da bo šlo to delo tudi preko drugih odrov v državi, ker to zasluži. Na delavskih odrih je pa tehnično neizvedljivo. T. M.

SPORTNA RUBRIKA

SK »Svoboda« Ljubljana. V petek ob 19. uri obvezen članski sestanek vseh nogometašev v Delavski zbornici v mali dvorani. Govorilo se bo o predstoječi nedeljski tekmi za zimski pokal. Opozarjamo vse članstvo, da poravna članarino blagajniku Salomonu, ker smo tik pred občinim zborom. Pripominjamo, da kdor ne bo imel članarine poravnane, ne bo imel volilne pravice. Sodrugi, storite svojo dolžnost. Po sestanku sledi upravnega odbora.

Delavski športni klub »Svoboda« v Mariboru vabi vse svoje člane vseh športnih sekcij na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 24. febr. 1935 ob 9. uri v Delavski zbornici. Med drugim je na dnevnem redu tudi sklepanje o novem statutu. — Odbor.

SK »Amater« obvešča vse članstvo, da se bo vršil redni občni zbor dne 24. februarja 1935 ob pol 10. uri popoldne v gostilni Volker. Člani in prijatelji nogometa vabljeni!

Širite naš list!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.